

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2009

Μάθημα: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο, 6 Ιουνίου 2009

7:30 – 10:00

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Ερώτηση Α

1. α) Η κυκλική ανεργία οφείλεται στην ανεπαρκή ζήτηση των αγαθών και συνήθως εμφανίζεται όταν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση.

β) Τα δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα που λαμβάνει το κράτος για την αντιμετώπιση της κυκλικής ανεργίας είναι:

Δημοσιονομικά μέτρα: Για να κατορθώσει να αυξήσει τη συνολική δαπάνη το κράτος αυξάνει τις δημόσιες δαπάνες ή μειώνει τους φόρους. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η συνολική ζήτηση και η παραγωγή και κατ' επέκταση αυξάνεται η ζήτηση εργασίας και μειώνεται η ανεργία.

Νομισματικά μέτρα: Το κράτος μπορεί να αυξήσει τη συνολική δαπάνη και δια μέσου της αύξησης της προσφοράς χρήματος. Όταν αυξηθεί η προσφορά χρήματος μειώνονται τα επιτόκια, αυξάνονται οι επενδύσεις και η συνολική ζήτηση. Με την αύξηση της συνολικής ζήτησης αυξάνεται η παραγωγή και κατ' επέκταση η ζήτηση εργασίας και έτσι μειώνεται η ανεργία.

γ) Λύση Άσκησης

i) Συνολικός πληθυσμός = Οικ. Εν. Πληθ. + Μη Οικ. Εν. Πληθ. =
= 2.000.000 + 400.000 = 2.400.000

ii) Άνεργοι = Οικ. Εν. Πληθ. – Απασχολούμενοι = 2.000.000 – 1.900.000 = 100.000

iii) Ποσοστό Ανεργίας = $\frac{\text{ΑΝΕΡΓΟΙ}}{\text{ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ}} \times 100 = \frac{100000 \times 100}{2000000} = 5\%$

(Μονάδες 9)

2.

α) ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.
Εξαγωγές			1.000
Μείον: Εισαγωγές			<u>-3.600</u>
Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου			-2.600
β) ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΔΗΛΩΝ ΠΟΡΩΝ			
Άδηλες εισπράξεις:			
Τόκοι και μερίσματα	160		
Έσοδα από τον τουρισμό	<u>2.600</u>	2.760	
Μείον: Άδηλες πληρωμές			
Εξυπηρέτηση εξωτερικού χρέους	120		
Έξοδα Κυπρίων φοιτητών	<u>100</u>	-220	
Πλεόνασμα Ισοζυγίου Άδηλων Πόρων			<u>2.540</u>
γ) ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΙΣΟΖ. ΤΡΕΧ. ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ			-60
δ) ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ			
Εισροές:			
Δάνεια από το εξωτερικό	200		
Επενδύσεις αλλοδαπών στην Κύπρο	<u>400</u>	600	
Μείον Εκροές:			
Επενδύσεις Κυπρίων στο εξωτερικό		<u>-240</u>	
Πλεόνασμα Ισοζ. Κίνησης Κεφαλαίων			<u>360</u>
ε) ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ			<u>300</u>

(Μονάδες 8)

3. Με τον όρο ελαστικότητα ζήτησης εννοούμε το μέτρο του βαθμού αντίδρασης ή ανταπόκρισης της ζητούμενης ποσότητας του αγαθού στις μεταβολές της τιμής του και ορίζεται ως ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής.

Προσδιοριστικοί παράγοντες της Ελαστικότητας Ζήτησης

- α) ύπαρξη υποκατάστατων αγαθών
- β) η φύση της ανάγκης που ικανοποιεί το αγαθό
- γ) το ποσοστό του εισοδήματος που δαπανάται για το αγαθό
- δ) ο παράγοντας χρόνος

(Η ερώτηση ζητά τρεις προσδιοριστικούς παράγοντες από τους πιο πάνω)

(Μονάδες 3)

(Σύνολο Μονάδων 20)

Ερώτηση Β

	€εκ.
Γεωργία	300
Βιομηχανία	500
Κατασκευές	1.400
Εμπόριο	1.600
Προσωπικές υπηρεσίες	800
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε Τ.Α.	4.600
Αποσβέσεις	(160)
Καθαρό Εγχώριο Προϊόν σε Τ.Α.	4.440
Εισόδημα από το εξωτερικό	200
Εισόδημα προς το εξωτερικό	(320)
Καθαρό Εθνικό Προϊόν σε Τ.Α.	4.320
Επιδοτήσεις	20
Έμμεσοι φόροι	(400)
α) Καθαρό Εθνικό Προϊόν σε Τ.Σ.	3.940
(Ταυτόσημο με εθνικό εισόδημα σε Τ.Σ.)	

	€εκ.
Μισθοί	900
Κέρδη αυτοεργοδοτούμενων	1000
Ενοίκια	600
Τόκοι	360
Κέρδη Μετοχικών εταιρειών	1.200
Καθαρό Εγχώριο Εισόδημα σε Τ.Σ.	4060
Εισόδημα από το εξωτερικό	200
Εισόδημα προς το εξωτερικό	(320)
β) Καθαρό Εθνικό Εισόδημα σε Τ.Σ. (Εθνικό Εισόδημα-Ταυτόσημο με Εθνικό Προϊόν σε Τ.Σ)	3940
Μεταβιβαστικές πληρωμές	340
Αδιανέμητα κέρδη (1200-700)	(500)
γ) Προσωπικό Εισόδημα	3.780
Εισφορές στο Τ.Κ.Α.	(240)
Φόρος εισοδήματος	(260)
δ) Διαθέσιμο Εισόδημα	3.280

(Μονάδες 14)**2.**

Έτος	Κόστος καλαθιού €	Δείκτης τιμών (μονάδες)	Μεταβολές Τιμαριθμού %	Ρυθμός πληθωρισμού %
2004	10.000	100	-	-
2005	10.500	105	5	5
2006	11.000	110	10	4,76
2007	10.000	100	0	-9,09
2008	10.800	108	8	8

Υπολογισμοί:

$$(1) \quad \frac{X - 100}{100} \times 100 = 5 \Leftrightarrow X = 105$$

$$(2) \quad \frac{X}{10000} \times 100 = 105 \Leftrightarrow X = 10500$$

$$(3) \quad \frac{11000}{10000} \times 100 = 110$$

$$(4) \quad \frac{10000}{10000} \times 100 = 100$$

$$(5) \quad \frac{X - 100}{100} \times 100 = 8 \Leftrightarrow X = 108$$

$$(6) \quad \frac{X}{10000} \times 100 = 108 \Leftrightarrow X = 10800$$

$$(7) \quad \frac{110 - 105}{105} \times 100 = 4.76\%$$

$$(8) \quad \frac{100 - 110}{110} \times 100 = -9.09\%$$

(Υπάρχουν και άλλοι τρόποι λύσης)

(Μονάδες 6)
(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ

1 (α)

L	TP	AP	MP
0	0	--	--
1	40	40	40
2	96	48	56
3	168	56	72
4	256	64	88
5	320	64	64
6	336	56	16
7	336	48	0
8	320	40	-16

(β) Καθώς αυξάνεται η ποσότητα του μεταβλητού συντελεστή στην παραγωγική διαδικασία ενώ οι υπόλοιποι συντελεστές και η τεχνολογία παραμένουν σταθερά, μετά από ένα ορισμένο σημείο, η απόδοση του μεταβλητού συντελεστή (πρώτα η οριακή και μετά η μέση) μειώνεται.

(Μονάδες 11)

2 (α)

Αριθμός εργατών	Συνολικό Προϊόν	Παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας
3	168	$168/(3 \times 8)=7$
4	244	$244/(4 \times 8)=7,6$
5	320	$320/(5 \times 8)=8$ (στους πέντε εργάτες)
6	336	$336/(6 \times 8)=7$

Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα της εργασίας:

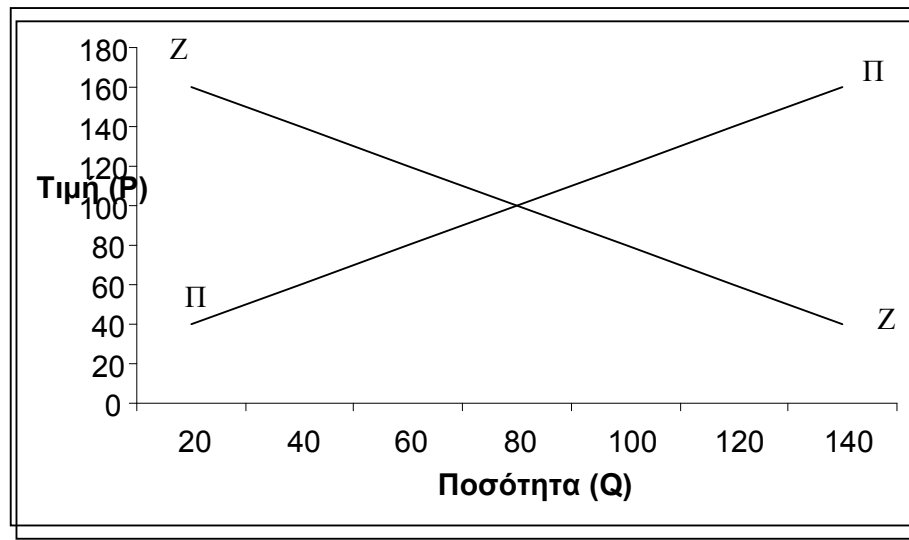
1. η ευσυνειδησία των εργαζομένων
2. Συνθήκες εργασίας
3. καταμερισμός εργασίας
4. Μόρφωση και επιμόρφωση εργαζομένων
5. Εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας
6. Ορθολογική οργάνωση και διοίκηση

4 σημεία από 6 και εξήγηση για δύο

(Μονάδες 9)
(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ

(α)

- (β) Στην τιμή των 140 σεντ έχουμε έλλειμμα ζήτησης ή πλεόνασμα προσφοράς 80 μονάδες αγαθού.
Οι παραγωγοί στην προσπάθειά τους να πωλήσουν το αγαθό θα προσφέρουν χαμηλότερη τιμή με αποτέλεσμα να αρχίσει να αυξάνεται η ζητούμενη ποσότητα μέχρι που να φτάσουμε στην τιμή και την ποσότητα ισορροπίας.

(γ) **Προσδιοριστικοί παράγοντες προσφοράς:**

1. Τιμή του αγαθού
 2. Τιμές εναλλακτικών αγαθών
 3. Κόστος παραγωγής
 4. Η τεχνολογία
 5. Οι καιρικές συνθήκες
 6. Οι προσδοκίες των παραγωγών για τη μελλοντική εξέλιξη της αγοράς
- (Η ερώτηση ζητά τέσσερις προσδιοριστικούς παράγοντες από τους πιο πάνω)

(Μονάδες 12)

2. (α) Η οριακή χρησιμότητα που θα προσφέρει στον καταναλωτή η κατανάλωση της τέταρτης μονάδας του αγαθού είναι 3. $MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q} = \frac{TU_4 - TU_3}{Q_4 - Q_3} = \frac{27 - 24}{4 - 3} = 3$

(β) Ο καταναλωτής θα αγοράσει τόσες μονάδες ούτως ώστε να μεγιστοποιήσει τη συνολική του χρησιμότητα (δηλαδή, να φτάσει στο σημείο κορεσμού). Αυτό συμβαίνει στις 5 μονάδες. Αν αγοράσει περισσότερες μονάδες τότε η συνολική χρησιμότητα κατέρχεται στις 23 μονάδες με αποτέλεσμα να του προκαλείται δυσарέσκεια.

(Μονάδες 8)

(Σύνολο Μονάδων 20)

Ερώτηση Ε

1. (α) Εναλλακτικό κόστος ή κόστος ευκαιρίας ενός αγαθού καλείται η ποσότητα ενός άλλου αγαθού ή άλλων αγαθών που πρέπει να θυσιαστεί για να παραχθεί μια επιπλέον μονάδα του αγαθού αυτού.

(β) (i) Οι συνδυασμοί αγαθών που βρίσκονται πάνω στην καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων (ΚΠΔ) χαρακτηρίζονται ως μέγιστοι.
(ii) Οι συνδυασμοί αγαθών που βρίσκονται αριστερά της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων (ΚΠΔ) χαρακτηρίζονται ως εφικτοί.
(iii) Οι συνδυασμοί αγαθών που βρίσκονται δεξιά της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων (ΚΠΔ) χαρακτηρίζονται ως ανέφικτοι.

(Μονάδες 4)

2. (α) Ξεκινώντας από το σημείο Α, η καμπύλη του μέσου συνολικού κόστους μειώνεται αρχικά καθώς αυξάνεται η παραγωγή, γιατί μειώνονται τα στοιχεία που το αποτελούν, δηλαδή το μέσο σταθερό και το μέσο μεταβλητό κόστος. Μάλιστα, το μέσο σταθερό κόστος μειώνεται πιο έντονα από το μέσο μεταβλητό κόστος, σε βαθμό που να εξουδετερώνει την αύξηση του μέσου μεταβλητού κόστους (πριν το σημείο Β).

(β) Η καμπύλη του οριακού κόστους αρχικά κατέρχεται, γιατί επικρατούν τα φθίνοντα έξοδα, φτάνει σε ένα κατώτατο σημείο και μετά ανέρχεται, γιατί αρχίζουν να εμφανίζονται τα αύξοντα έξοδα λόγω του νόμου της φθίνουσας αποδόσης.

(γ) Τεχνικά άριστο επίπεδο παραγωγής.

(δ) Είναι σημαντικό γιατί εξασφαλίζει την ποσότητα παραγωγής με το ελάχιστο μέσο κόστος.

(Μονάδες 10)

3. Το Αφανές Κόστος περιλαμβάνει τις αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής που ανήκουν στον ίδιο τον επιχειρηματία και χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του προϊόντος.

Το Αφανές Κόστος πρέπει να περιλαμβάνεται στο κόστος παραγωγής ενός προϊόντος, γιατί ο επιχειρηματίας όταν χρησιμοποιεί ιδιόκτητους συντελεστές παραγωγής, ταυτόχρονα θυσιάζει ένα εισόδημα που θα είχε αν τους χρησιμοποιούσε αλλού, π.χ. να καταθέσει το χρηματικό του κεφάλαιο σε μια τράπεζα και να παίρνει τόκο ή να εργασθεί ο ίδιος σε άλλη επιχείρηση και να παίρνει μισθό κ.ο.κ.

(Μονάδες 6)
(Σύνολο Μονάδων 20)
(Γενικό Σύνολο Μονάδων 100)

-----Τ Ε Λ Ο Σ-----